

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 27 mars 1905, kl. 3 e. m.

Sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om statsbidrag till aflönande af fjärdingsman.

Sammansatta stats- och lagutskottet har till förberedande behandling fått emottaga en af herr *P. Zimdahl* inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 104, så lydande:

»Oaktadt de motioner, jag vid de två nästföregående åren tagit mig friheten framlägga för Riksdagen, nämligen angående förändradt sätt för fjärdingsmännens aflöning, ej vunnit Riksdagens bifall, har min öfvertygelse om befogenheten af och det rättvisa uti att ifrågasvara aflöning till någon viss del utginge af statens medel icke rubbats. Ostridigt är ju, att fjärdingsmanstjänsten är af den beskaffenhet, att dess innehafvare i öfvervägande grad är att betrakta som en statens tjänsteman. Visserligen har kommunalstämman att tillsätta fjärdingsman, men dennes lämplighet skall emellertid prövas af en kronans tjänsteman: kronofogden, hvilken äfven äger att utfärda behörigt antagningsbevis. Därjämte äger kronofogde rättighet att vid uppkommen ledighet af fjärdingsmansbefattning förordna lämplig person att uppehålla befattningen, till dess att fjärdingsman varder af kommunen i behörig ordning tillsatt.

Vidare är att märka, att fjärdingsman, enligt Kungl. Maj:ts nådiga instruktion för fjärdingsmän af den 29 september 1899, lyder under Konungens befallningshafvande, kronofogde och länsman, äfvensom att fjärdingsman har att fullgöra hvad dessa kronans tjänstemän enligt gällande instruktion anbefalla honom. Redan häraf framgår, att fjärdingsmannabestyret till sin art mera är att betrakta som en kronans än en kommunens angelägenhet. Detta blir än mera tydligt, då man tager i betraktande de göromål, som enligt gällande instruktion åligga fjärdingsman.

Sådana äro som känt, bland annat:

att, då gröfre brott begåtts, inberätta detta till länsmanen eller kronofogden samt att lämna den laga handräckning, som påkallas;

att efter vederbörande kronofogdes eller länsmans föreskrift vara närvarande vid inom distriktet förekommande uppbörd, äfven af kronoskylder;

att vid värnpliktiges inskrifning och mönstring samt vid beväringkontingents samling för afgang till öfningsort, äfvensom då sådan kontingent efter slutad öfning upplöses, vid truppers tåg och inkvartering samt vid utgörande af kungs- och kronoskjuts lämna det biträde, som af kronofogde och länsman påkallas;

att, när fjärdingsman därom af kronofogde eller länsman anlitas, dels förrätta utmätning af lösegendom för indrifning af obetalta kronouppbördsmedel och dels lämna enahanda biträde vid indrifning af expeditionslösen m. m.;

att enligt föreskrift af kronofogde eller länsman biträda vid indrifning af böter och vid personers häktning samt i egenskap af extra fänggevaldiger fortskaffa fångar enligt därför af kronobetjäningen utfärdad förpassning;

att enligt förmäns uppdrag delgifva stämningar i brottmål, kalla nämnd till urtima ting m. fl. allmänna förrättningar samt verkställa andra det *allmännas* tjänst rörande kallelser och kommunikationer;

att å utsatt tid och ställe tillhandahålla de skattskyldige debetsedlar på de *allmänna* utskylderna o. s. v.

Ingen lär väl kunna förneka, att de här uppräknade tjänsteåligganden, hvilka tillhöra fjärdingsmannabefattningen, i öfvervägande grad äro att hänföra till funktioner i statens tjänst. Under sådant förhållande synes det vara en fullkomlig obillighet, att aflöningen till fjärdingsmännen skall *uteslutande* utgå af kommunen.

Tvärtom skulle det knappast kunna anses obilligt, att fjärdingsmännens aflöning helt och hållet öfvertoges af staten. Men så länge fjärdingsmanstjänsten anses såsom ett menighetsbestyr och det tillkommer kommunalstämman att utse fjärdingsman, torde det vara med rättvisa och billighet bäst öfverensstämmande, att ifrågavarande aflöning utginge dels af statsmedel och dels af kommunerna.

På grund af de skäl, jag sålunda anfört, vågar jag föreslå, att Riksdagen må besluta, att fjärdingsmanslönen hädanefter skall utgå till hälften af statens medel och till hälften af kommunen.»

Såsom i motionen omnämnts, var frågan om skyldighet för staten att bidra till fjärdingsmans aflöning på grund af framställning af samme motionär föremål för nästlidet års Riksdags pröfning. Det sammansatta stats- och lagutskott, som då hade att behandla frågan, fann icke skäl föreligga, som talade för en förändring uti fjärdingsmannabefattningens genom sekler häfdvunna karaktär af kommunal institution — ett menighetsbestyr, och erinrade utskottet, hurusom af den för fjärdingsmännen nu gällande instruktion, utfärdad af Kungl. Maj:t den 29 september 1899, syntes framgå, att fjärdingsmännens åligganden hufvudsakligen afsåge att verka för uppehållande af ordning och säkerhet, hvar och en inom den eller de kommuner, inom hvilka han blifvit till fjärdingsman utsedd. Att fjärdingsmannen för detta sitt arbete aflönades af kommunen syntes utskottet icke innebära någon obillighet, särskildt som staten numera årligen bidroge med betydliga belopp till aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet. Till detta ändamål hade för år 1905 anslagits ett belopp af 110,000 kronor. Hufvudsakligen på dessa skäl hemställde utskottet om afslag å motionen, och blef också detta Riksdagens beslut.

Nuvarande sammansatta stats- och lagutskott hyser i frågan samma uppfattning och kan sålunda ej förorda bifall till nu förevarande motion. Sedan förra året, då Riksdagen senast fattade beslut i ämnet, hafva icke heller några ändrade förhållanden på detta område inträdt, som skulle kunna föranleda till ett frånträdande af samma beslut. Formellt sedt torde också ett beslut från Riksdagens sida i den af motionären föreslagna riktningen icke lämpligen böra ifrågakomma, då motionären icke hemställt om något visst anslagsbelopp för det afsedda ändamålet.

Utskottet får alltså hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 mars 1905.

På det sammansatta utskottets vägnar:

T. ZETTERSTRAND.
